

Krydsningskvier som naturplejere

Opgørelse af slagtedata

Udtræk (slagtedata ny 10.21 til 10.22) lavet af Malene Byskov

Af Mogens Vestergaard og Per Spleth, SEGES Innovation

Baggrund

I projekt Krydsningskvier som naturplejere laves to opgørelser af slagtedata fra de tre medvirkende besætninger. Den første opgørelse omfatter krydsningskvier slagtet i perioden oktober 2021 til oktober 2022. Den anden opgørelse laves i slutningen af 2023 og vil omfatte dyr slagtet fra oktober 2022 til oktober 2023. Denne første opgørelse omfatter således krydsningskvier, der i langt overvejende grad er indsat før projektets start per 1. januar 2021. En sammenligning af de to opgørelser vil derfor kunne fortælle noget om udviklingen i vægt og slagtedata over tid.

Formål

At lave en del-opgørelse over vægt og slagteresultater i de tre medvirkende besætninger

De tre besætningers produktion af krydsningskvier - kort

Besætningerne 1, 2 og 3 er beskrevet i et tidligere NOTAT (December 2022. Beskrivelse af de tre medvirkende økologiske besætningers dyr og produktionsforhold, Udarbejdet af: Kirstine Flintholm Jørgensen, Center for Frilandsdyr K/S, I samarbejde med SEGES Innovation.

Kort fortalt producerer besætning 1 ANG*HOL krydsningskvier, besætning 2 ANG*JER krydsningskvier, og besætning 3 KØD*MÆLK, hvor KØD dækker over racerne HER, ANG og CHA, mens mælk dækker over racerne HOL og malkekræskrydsninger.

I besætning 1 producerer man selv krydsningskalvene på basis af en besætning bestående af 700 HOL køer. Malkekøer løbes med ANG sæd, hvis de skal producere køddyr (tyre (som studes) og kvier). HOL køer og kvier der ikke bliver drægtige sættes til foldtyr. Der anvendes foldtyr af racen ANG, men de er ikke registreret som ANG i DMS. Særskilt opgørelse på disse 31 kvier og de 71 kvier, der er registreret med ANG som far, viser dog at det er samme genetik. Eneste forskel er at foldtyren er brugt senere på året, så disse 31 krydsningskalve også er født og slagtet tilsvarende senere. På denne baggrund er de to grupper slået sammen og repræsenterer dermed 102 slagtede kvier i besætning 1.

I besætning 2 indkøbes ANG*JER krydsningskvier og -stude sammen med JER udsætterkøer, der fungerer som ammetanter.

I besætning 3 indkøbes krydsningskvier og -stude fra én malkekræksbesætning, og så indkøbes der udsætterkøer som ammetanter (JER, HOL, malkekræskrydsninger) fra en anden besætning. Krydsningskvierne kan have forskellige kødrace som far, men de fleste er CHA, HER og ANG, men der kan også være enkelte andre kødracer som far. Kalvenes mødre er malkekræ af enten HOL eller KRYDS. Opdeling på krækombinationer

i tabel 3 for besætning 3 viser, at der opnås bedre resultater med ANG eller HER som farrace fremfor CHA som farrace.

Resultater vedr. krydsningskvier slagtet fra oktober 2021 til oktober 2022

Hovedresultaterne af denne første opgørelse er vist i Tabel 1.

Tilvækstniveauet

Den viser, at det gennemsnitlige produktionsniveau er lidt lavere end forventet for denne produktionsform med de anvendte racekombinationer, især for ANG*HOL. Vi havde således forventet ca. 800 g/dag for ANG*HOL fra fødsel til slagting, mens der er opnået ca. 675 g/dag i besætning 1. I besætning 3, der også bruger krydsningskvier med stor morraine, er der dog opnået tæt på dette mål med 758 g/dag. For ANG*JER havde vi forventet ca. 700 g/dag i tilvækst, og det er stort set nået med 672 g/dag i besætning 2. Grunden til det lavere produktionsniveau i besætning 1 kan skyldes den lange periode på naturarealer (maj til oktober), hvor der ikke kan tilbydes hverken suppleringsfoder eller foldskift til omdriftsarealer. Slagtealderen hænger sammen med tilvæksten, men skal slagtealderen ned med fx 1 måned, så skal tilvæksten øges tilsvarende. Det vurderes, at denne øgning i produktivitet vil være mulig, men at det vil kræve bedre græsningsarealer eller lavere belægningsgrad.

Tabel 1. Vægt og slagtedata for de tre besætninger for krydsningskvier på 18 til 30 måneder slagtet mellem oktober 2021 og oktober 2022

	Besætning 2		Besætning 1		Besætning 3		
	ANG*JER		ANG*HOL		KØD* (KRY/HOL/JER)		
Egenskab	Gns	Spredning	Gns	Spredning	Gns	Spredning	
antal	36		102	102	62		
Født	27-05-2020	169	18-04-2020	143	30-06-2020	138	
Slagtet	01-07-2022	114	23-05-2022	123	23-05-2022	107	
Alder, slagting, mdr	25,2	2,6	25,2	2,5	22,7	2,5	
Vægt, kg (beregnet)	549,7	29,0	547,6	43,2	563	31,8	
Vægt kg (vejjet)					582	28	
Tilvækst fødsel til slagt, g/dag	672	67	675	67	758	84	
Slagtekrop, kg	296,7	16,4	291,4	28,0	303,6	22,2	
Nettotilvækst, g/dag	364	41	359	37	413	47	
EUROP form	6,1	1,4	5,0	0,92	6,3	1,2	
EUROP fedme	3,5	0,5	3,2	0,5	3,2	0,5	
Kød- og talgfarve	3,2	0,4	3,0	0,15	3,0	0,1	
			Inkl ANG foldtyr		Max 128 dage v ind		

God slagte kvalitet opnået i alle tre besætninger

Tabel 1 viser, at det i alle tre besætninger er lykkedes at producere slagtekroppe af den ønskede vægt, form, fedme og farve. Dvs slagtekroppe på omkring 300 kg med fedme mellem 3 og 4 og kød/talgfarve på 3. I besætning 2 ses JER at slå svagt igennem på farve, der ender på 3,2, men det betyder at kun ca. 20 % af slagtekroppene har fået farve 4. Altså leveres der gode slagtedy, trods de er produceret med delvis anvendelse af naturarealer under deres opvækst.

EUROP formen viser, at der kan opnås over 6 i gns med JER som morrace, hvilket er flot. Disse dyr er virkelig 'klargjort' til slagtning. Tilsvarende kan en EUROP form på 5,0 for ANG*HOL i besætning 1 tyde på, at disse dyr med fordel kan fodres mere energirigt før slagtning. Men besætning 1 fodres med 6. slætgræsensilage og halm før slagtning eller slagter direkte fra græs. Set i lyset af denne fodring, er de 5 i EUROP form forventelig og helt tilfredsstillende.

Variationen i vægt af slagtekrop kan måske mindskes?

Spredningerne i egenskaberne er medtaget for at vise, hvor varierende kvierne er, og om der evt er mulighed for at mindske denne variation. For alder ved slagtning er variationen (spredningen) ca. af samme størrelsesorden for de tre besætninger. Men for vægt ved slagtning er spredningen størst for besætning 1. Det viser, at man i denne besætning vælger at sende dyr til slagt i hold på givne tidspunkter frem for at optimere hver enkelt dyrs afgangsvægt. Det er en af årsagerne til, at afgangsvægten i besætning 1 er lidt lavere end i fx besætning 3.

Tilsvarende ses for slagtekroppens vægt, der har lavest spredning i besætning 2 (16 kg) med en ensartet racekombination færdiggjort til slagtning, medium spredning i besætning 3 (22 kg) med forskellige racekombinationer men færdiggjort til slagtning, mens besætning 1 har størst spredning i slagtekroppens vægt (28 kg) pga den valgte strategi for slutfodring og levering til slagtning

Opgørelser for de enkelte racekombinationer – Tabel 2 og 3

Tabel 2 viser de to grønne koloner med den samme racekombination med forskudt fødselstidspunkt, som omtalt overfor. Kolonnen ANG*KRY omfatter 13 kvier, hvor morracen har været en kødracekrydsning, og derfor er EUROP form godt en enhed højere end for ANG*HOL kvierne. Den sidste kolonne viser niveauet for besætning 1s almindelige malracekvier (som kontrol) omfattende kvier der ikke har og har kælvet og så er sendt til slagtning pga. manglende kvalitet (lav ydelse, ikke drægtig osv).

Tabel 2 – besætning 1s slagtedyrs opdelt på racekombinationer

Besætning 1 opdelt på racekombinationer	ANG*KRY	ANG*HOL	UK* HOL/RDM	HOL*HOL (kan have kælvet)
Egenskab	Gns	Gns	Gns	Gns
antal	13	71	31	31
Født	13-03-2020	05-04-2020	17-05-2020	02-03-2020
Slagtet	25-05-2022	06-05-2022	29-06-2022	13-06-2022
Alder, slagtning, mdr	26,4	25,1	25,4	27,4
Vægt, kg	541	549,3	543,9	531
Tilvækst fødsel til slagt, g/dag	626	680	665	594
Slagtekrop, kg	312	291,7	290,6	257,6
Nettotilvækst, g/dag	371	362	355	290
EUROP form	6,2	5,0	5,0	3,1
EUROP fedme	2,9	3,2	3,3	2,4
Kød- og talgfarve	3,0	3,0	3,0	3,4

Tabel 3 viser besætning 3s kvier opdelt på racekombinationer. De sidste to kolonner er delmængder af kolonne 1. De viser lidt overraskende, at kvier med ANG eller HER far klarer sig bedre end kvier med CHA far. Især

EUROP formen er markant forskellig. Den forventede raceforskel mellem ANG/HER og CHA ses i EUROP fedme. Måske skyldes det, at de anvendte ANG og HER insemineringstyre er bedre genetisk end de anvendte CHA tyre? Kolonne 2 viser, at de (få) rene ANG/HER*ANG klarer sig lidt dårligere i tilvækst, men har god EUROP form og som forventet højest EUROP fedme, som med 3,9 i gennemsnit viser rigelig fedningsgrad.

Tabel 3. Besætning 3 opdelt på racekombinationer

Besætning 3 opdelt på racekombinationer	KØD*KRY/HOL)	KØD*KØD (ANG*HER og HER*HER)	CHA*HOL/KRY	HER/ANG* HOL/KRY
Egenskab	Gns	Gns	Gns	gns
antal	62	8	27	23
Født	30-06-2020	17-05-2020	07-06-2020	05-08-2020
Slagtet	23-05-2022	27-04-2022	03-05-2022	19-06-2022
Alder, slagtning, mdr	22,7	23,4	22,9	22,5
Vægt, kg beregnet	563	555	559	577
Vægt, vejet, kg	582	586	575	597
Tilvækst fødsel til slagt, g/dag	758	732	755	780
Slagtekrop, kg	303,6	305	300	310
Nettotilvækst, g/dag	413	406	406	427
EUROP form	6,3	7,0	5,7	6,6
EUROP fedme	3,2	3,9	2,9	3,5
Kød- og talgfarve	3,0	3,0	3,0	3,1

Konklusion – foreløbig

Det er muligt at producere gode slagtedyrl på basis af krydsningskvier, der har indgået i pleje af naturarealer og altså repræsenterer en semi-ekstensiv produktionsform. Såvel slagtekroppens størrelse, form og fedme er meget passende. Resultaterne viser også et potentiale for forbedring af tilvæksten i den ene besætning, men det vil kræve mere fokus på tilvæksten hos det enkelte dyr og ikke på gruppen af dyr og vil derfor også kræve mere arbejde og andet management for at kunne opnås. Samtidig vil det være muligt at mindske spredningen i fx slagtevægt.